

Innst. 375 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget frå arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:87 S (2012–2013)

Innstilling frå arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Laila Dávøy, Line Henriette Hjemdal, Kjell Ingolf Ropstad og Geir Jørgen Bekkevold om tiltak for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Til Stortinget

Samandrag

Bakgrunn

I dokumentet vert følgjande forslag fremja:

- «1. Stortinget ber regjeringen styrke rådgivningstjenesten til blivende foreldre som i forbindelse med ultralydundersøkelse får vite at de venter barn med nedsatt funksjonsevne.
2. Stortinget ber regjeringen sikre at alle barneavdelinger på sykehusene har fagpersoner som innehar en rådgivningsfunksjon for familier som venter eller har fått barn med nedsatt funksjonsevne.
3. Stortinget ber regjeringen evaluere ordningen med individuell plan og styrke den slik at intensjonen med ordningen blir realisert.
4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til lovendring som sikrer retten til brukerstyrt personlig assistanse for mennesker med behov for praktisk og personlig bistand. Forslaget må også sikre at brukerne får rett til valg av arbeidsgivermodell.
5. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi rett til individuelt tilpasset skolefritidstilbud i hele utdanningsløpet for barn med nedsatt funksjonsevne.
6. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å

sikre at satsene for kommunal omsorgslønn øker.

7. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi mottakere av omsorgslønn rett til feriepenger.
8. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi rett til omsorgslønn i inntil 3 måneder etter at et funksjonshemmet barn dør, samt rett til dagpenger.
9. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi rett til pleiepenge når barnets helsetilstand gjør at foreldrene ikke kan stå i arbeid, også når foreldre ikke har opptjente rettigheter til dette. Nivået på slik utbetaling bør settes til 4,5 G per år.
10. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å indeksere grunnstønaden slik at den følger generell lønns- og prisutvikling.
11. Stortinget ber regjeringen legge fram en stortingsmelding om hvordan hjelpestønad, pleiepenge og omsorgslønn kan slås sammen til en statlig ordning for å sikre et enklest og best mulig regelverk, med utgangspunkt i NOU 2011:7 Kaasa-utvalget: Når sant skal sies om pårørendeomsorg; Fra usynlig til verdsatt og inkludert.
12. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å lovfeste plikt for alle kommuner til å tilby en fast koordinator for hver enkelt familie som har barn med nedsatt funksjonsevne.
13. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å sikre at private, ideelle aktører som bygger boliger for utsatte grupper, etter avtale med kommunen, blir omfattet av merverdiavgiftskompensasjonsordningen.»

Det vert vist til dokumentet for nærare utgreiing av forslaget.

Komiteen si handsaming

Komiteen ba i brev av 16. april 2013 om statsråden si vurdering av forslaget. Svarbrev frå statsråden av 8. mai 2013 følgjer vedlagt.

Merknader frå komiteen

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Tove Linnea Brandvik, Thor Erik Forsberg, Steinar Gullvåg, Kari Henriksen og Anette Trettebergstuen, frå Framstegspartiet, leiaren Robert Eriksson, Laila Marie Reiertsen og Erlend Wiborg, frå Høgre, Sylvi Graham og Torbjørn Røe Isaksen, frå Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, frå Senterpartiet, Eli Hovd Prestegården, og frå Kristeleg Folkeparti, Laila Dávøy, viser til Representantforslag 87 S (2012–2013) frå stortingsrepresentantane Laila Dávøy, Line Henriette Hjemdal, Kjell Ingolf Ropstad og Geir Jørgen Bekkevold om tiltak for personar med nedsett funksjonsevne. Komiteen viser vidare til svarbrevet komiteen mottok 8. mai 2013 frå statsråd Inga Marte Thorkildsen.

Komiteen viser til at forslagsstillarane i dette representantforslaget til saman fremjar heile tretten konkrete framlegg og at desse i hovudsak omhandlar ansvarsområda til Helse- og omsorgsdepartementet, Arbeidsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Finansdepartementet. Komiteen er kjend med at det er Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet som koordinerer arbeidet med å fremja likestilling og hindra diskriminering på ulike diskrimineringsgrunnlag, medrekna personar med nedsett funksjonsevne.

Komiteen vil nedanfor kommentera dei tretten framlegga i tur og orden. Framlegg ein er å styrkja rådgjevingstenesta til komande foreldre som i samband med ultralydundersøking får vita at dei ventar born med nedsett funksjonsevne. Komiteen viser til at det er særleg viktig å gje god og relevant informasjon om dei vala ein kan bli stilt overfor ved fosterdiagnostikk. Styresmaktene skal sørgja for at fagfolk som skal retteleia kvinner og par har god kompetanse. Komiteen vil i den samanheng visa til at det er oppretta eit eige masterprogram i genetisk rettleiing ved Universitetet i Bergen.

Komiteen viser til at framlegg to er å sikra at alle barneavdelingar på sjukehusa har fagpersonar som innehar ein rådgjevingsfunksjon for familiar som ventar eller har fått born med nedsett funksjonsevne. Komiteen viser til at same framlegg vart fremja i Innst. 240 S (2008–2009), jf. Meld. S. 12 (2008–2009), og at dette framlegget ikkje fekk fleir-

tal i Stortinget. Komiteen viser vidare til at Helse- og omsorgsdepartementet har gjeve ut ein prioriteringsrettleiing til hjelp i arbeidet med habilitering av born og unge i spesialisthelsetenesta og at det av denne mellom anna går fram at spesialisthelsetenesta har viktige oppgåver knytt til opplæring, rettleiing og kompetanseoverføring til kommunane. Komiteen merkar seg at rettleiing og opplæring av føresette, nærpersonar og personell i fyrstelinjetenesta er spesifikt nemnt som oppgåver spesialisthelsetenesta har ansvaret for.

Komiteen viser til at forslagsstillarane i framlegg tre ber regjeringa om å evaluera ordninga med individuell plan og styrka ordninga slik at intensjonen vert realisert. Komiteen viser til at ansvar for individuell plan er tydeliggjort i ny helse- og omsorgstenestelov, ordninga er slått fast ved forskrift og at Helse- og omsorgsdepartementet arbeider med utarbeiding av rettleiar når det gjeld individuell plan.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, merkar seg at helse- og omsorgsstatsråden meiner dette vil vera det mest føremålstenlege verkemiddelet for å styrkja ordninga med individuell plan. Fleirtalet sluttar seg til denne vurderinga.

Komiteen viser til at forslagsstillarane i framlegg fire ber regjeringa om å fremja framlegg til lovending som sikrar retten til brukarstyrt personleg assistanse for personar med trong for praktisk og personleg hjelp samstundes som brukarens rett til val av arbeidsgjevarmodell vert sikra. Komiteen merkar seg at statsråd for helse- og omsorgssaker viser til at departementet har utarbeidd eit høyringsnotat med framlegg om rett til brukarstyrt personleg assistanse for personar med varig og omfattande trong for praktisk hjelp og opplæring, og at det etter framlegget er kommunane som vil ha ansvaret for å oppfylle denne retten. Av svarbrevet går det fram at høyringsfristen er sett til 1. august dette året. Komiteen vil streka under at av brukarstyrt ordning følgjer det at det er brukaren som avgjer korleis og til kva oppgåver den personlege assistansen vedkomande får skal brukast.

Komiteen viser til at det i framlegg fem vert fremja framlegg om å gje rett til individuelt tilpassa skulefritidstilbod gjennom heile skulegongen for born med nedsett funksjonsevne. Komiteen viser vidare til at dette må forståast til å gjelda elevar på ungdomstrinnet i grunnskulen og i vidaregåande opplæring, då opplæringslova skal sikra dette for born på 1. til 7. årstrinn.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti, sluttar seg til kunnskapsstatsråden si vurdering av at

eventuell endring av regelverket for å påleggja kommunane å gje tilbod om SFO til elevar på ungdomstrinnet i grunnskulen og i vidaregåande opplæring må takast som ein del av den ordinære budsjettprosessen.

Komiteen viser til at forslagsstillarane i dei tre påfølgjande framlegga tek til orde for forbetringar av ordninga med omsorgsløn, mellom anna ved at det vert sikra at satsane for kommunal omsorgsløn aukar. Komiteen vil streka under at det ikkje ligg føre nasjonale satsar for kommunal omsorgsløn, men at kommunane så langt attende som i 1998 fekk tilsendt rundskriv der det er tilrådd timeløn som heimhjelpar. Kommunen føretek ei individuell og brei vurdering av omfanget av omsorga før eventuell avgjerd om utbetaling av omsorgsløn. Komiteen merkar seg at helse- og omsorgsstatsråden avviser at kommunar ikkje kan gje omsorgsløn i ein overgangsfase etter at eit funksjonshemma born døyr. Komiteen merkar seg at Meld. St. 29 (2012–2013), som er til handsaming i Stortinget, omtalar eit program for ein aktiv og framtidsretta pårørandepolitikk. Komiteen vil streka under at det vert lagt ned mykje godt omsorgsarbeid i norske heimar og at det er til stor bate og gagn for alle partar at dette arbeidet vert verdsett tilstrekkeleg med støtte, rettleiing, avlasting og økonomisk.

Komiteen viser til at forslagsstillarane i det niande framlegget tek til orde for å gje rett til pleiepengar når barnets helsetilstand gjer at foreldra ikkje kan stå i arbeid, dette òg når foreldra ikkje har opptente rettar til dette, og at nivået på pleiepengar vert sett til 4,5 G per år. Komiteen merkar seg at statsråden for arbeidssaker strekar under at framlegget inneber ei monaleg utviding av retten til pleiepengar samanlikna med dagens ordning og at innrettinga i tillegg blir endra frå å gjelda yrkesaktive (som misser arbeidsinntekt) til å omfatta alle foreldre til sjuke born busett i Noreg utan omsyn til opptening i form av tidlegare inntekt eller medlemskap i folketrygda.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti, vurderer det slik at det med gjennomføring av dette forslaget vil kunna bli særskilt attraktivt for mange personar busett i landa som er medlemmer i Den europeiske unionen eller Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet med fritt tilgjenge til Noreg å flytta til riket.

Eit anna fleirtal, alle unnateke medlemen frå Kristeleg Folkeparti, strekar under at dei budsjettmessige konsekvensane følgjeleg vil kunna bli endå større enn det som er lagt til grunn i svarbrevet. Dette fleirtalet viser òg til at arbeidsministeren peikar på uheldige konsekvensar både når det gjeld

omsyn til likestilling og innvandring. Dette fleirtalet ser det som viktig at sjukepengar og pleiepengar òg i framtida skal gjevast som inntektskompensasjon til personar med nær tilknytning til arbeid og at ytinga vert gjeve med 100 pst. av grunnlaget, og at ordninga gjeld både arbeidstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Dette fleirtalet vil på denne bakgrunn på det sterkaste rå frå at dette forslaget vert vedteke.

Eit tredje fleirtal, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser vidare til at det tiande forslaget går ut på å indeksere grunnstønad slik at denne følgjer generell løns- og prisauke. Dette fleirtalet vil visa til at føremålet med grunnstønad er å gje økonomisk kompensasjon til medlemmer for visse ekstraavgifter på grunn av varig sjukdom, skade eller lyte. Stønaden er ikkje ei inntektssikringsordning.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemen frå Kristeleg Folkeparti, viser til at grunnstønad vert justert årleg på grunnlag av den venta konsumprisutviklinga for det komande året. Fleirtalet vil streka under at stønaden skal kompensera for meiravgifter – ikkje for inntektsbortfall. Fleirtalet sluttar seg på denne bakgrunn til dagens regulering av grunnstønad.

Komiteen viser til at det ellefte framlegget frå forslagsstillarane er å be regjeringa om å leggja fram ei stortingsmelding om korleis hjelpestønad, pleiepengar og omsorgsløn kan slåast saman til ei statleg ordning for å sikra eit enklart og best mogleg regelverk med utgangspunkt i NOU 2011:7.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil fyrst visa til at Kaasa-utvalet ikkje føreslo å slå saman hjelpestønad, pleiepengar og omsorgsløn til ei statleg ordning. Fleirtalet vil deretter visa til at regjeringa i Meld. St. 29 (2012–2013) Morgendagens omsorg har lagt fram eit eige program for ein aktiv og framtidsretta pårørandepolitikk for åra 2014–2020. I stortingsmeldinga vert det varsla at regjeringa vil utforma ein politikk som skal medverka til at pårørande blir verdsett og synleggjort, og som gjev auka likestilling og meir fleksibilitet. Fleirtalet viser til at det i fyrste fase av programperioden vert lagt vekt på tiltak som støttar pårørande og styrkjer samspelet mellom helse- og omsorgstenestene og pårørande.

Komiteen viser til at framlegg tolv i representantforslaget går ut på å lovfesta plikt for alle kom-

munar til å tilby ein fast koordinator for kvar einskild familie som har born med nedsett funksjonsevne. Komiteen vil peika på at koordinatorrolla, som er nedfelt i helse- og omsorgstjenesteloven, inneber at koordinator skal vera kontaktperson og ha hovudansvar for å følgja opp innspel frå pasient, brukar og pårørande. Koordinatoren skal medverka til at pasienten eller brukaren får eit saumlaust helse- og omsorgstenestetilbod. Koordinator tenesta skal avgrensast til pasientar og brukarar med trong for langvarige og koordinerte helse- og omsorgstenester.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet, viser vidare til at staten i dag har etablert hjelpe- og rettleingsordningar, som til dømes pasient- og brukarombod i kvart fylke, som skal yta gratis hjelp til pasientar og brukarar. Fleirtalet sluttar seg til vurderinga av statsråden for helse- og omsorgssaker om at ei kommunal plikt til koordinator med utvida ansvar ikkje vil vera rett løysing på problemet med at ordninga med individuell plan ikkje alltid fungerer etter intensjonen.

Fleirtalet viser til at det trettande, og siste, konkrete framlegget i dette representantforslaget frå dei fire forslagsstillarane går ut på å sikra at private, ideelle aktørar som byggjer bustader for utsette grupper, etter avtale med kommunen, vert omfatta av meirverdiavgiftskompensasjonsordninga.

Komiteen vil visa til at føremålet med den generelle kompensasjonsordninga for kommunesektoren er å nøytralisera konkurransevridingar meirverdiavgifta kan gje opphav til når ein kommune står andsynes valet mellom å levera avgiftspliktige tenester sjølv eller å kjøpa tenestene frå private føretak. Ordninga er finansiert gjennom inntektssystemet til kommunane og er provenynøytral for staten. Komiteen vil streka under at ordninga ikkje inneber noko form for støtte frå staten til kommunane. Komiteen viser til at ordninga, for å motverka nye konkurransevridingar, har blitt utvida til å gjelda ein-skilde private og ideelle verksemdar. Komiteen vurderer ei eventuell utviding av ordninga, slik forslagsstillarane tek til orde for, til liks med finansstatsråden, å bryta med det grunnleggjande føremålet til kompensasjonsordninga, og finn difor ikkje å kunna støtta framlegget.

Komiteens medlemmer frå Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener det er et stort behov for bedre rådgiving ved ultralydundersøkelser. Svært mange forteller at de får lite eller ingen informasjon for eksempel dersom barnet har Downs syndrom eller har en sykdom med usikker prognose. Det er mange eksempler på at foreldre møtes med abortskjema som

eneste utvei. Informasjonen varierer fra sted til sted, det bør være et bedre system for rådgivning og veiledning til foreldrene, slik at de kan ta informerte valg.

Disse medlemmer viser til gode erfaringer fra Ullevål, som har hatt en fagperson utpekt som rådgiver for familier som får et barn med nedsatt funksjonsevne. Denne personen har oppgaver knyttet til foreldrene, og hjelper med kontakt til hjemmekommunen og hjelpeapparatet der.

Disse medlemmer ser positivt på at Helsedirektoratet nå arbeider med å utarbeide retningslinjer til individuell plan. Dette arbeidet haster imidlertid, idet ordningen er for sårbar slik den mange steder praktiseres i dag.

Disse medlemmer ser alvorlig på at retten til brukerstyrt personlig assistent lar vente på seg. Vedtak om å innføre denne retten ble fattet av stortingsflertallet i 2005, og har vært etterlyst fra brukere og opposisjonspartiene i Stortinget en rekke ganger. Saken var på høring i 2007. Det ble i budsjettet for 2009 varslet at BPA-rettigheiten skulle ses på i sammenheng med ny helse- og sosiallovgivning som var under arbeid. Da lovutkastet kom, ble ingenting endret. Men regjeringspartiene i Stortinget, som har flertall, ba regjeringen i merknad om å utrede saken videre og raskt komme tilbake med en rettighetsfesting. Først i disse dager er et nytt høringsnotat kommet, med en frist på tilbakemelding 1. august, hvilket betyr at det heller ikke i denne stortingsperioden blir en lovfestet rett til BPA. Disse medlemmer har registrert at flere brukerorganisasjoner er overrasket over at høringsnotatet legger opp til en helt ny og meget restriktiv og begrenset BPA-ordning. Disse medlemmer vil avvente svarene fra brukerorganisasjonene i høringsrunden.

Disse medlemmer er positiv til at regjeringen ikke avviser behovet for SFO til elever med nedsatt funksjonsevne, utover barnetrinnet. Disse medlemmer forventer at regjeringen utreder en slik ordning så snart som mulig.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen styrke rådgivningstjenesten til blivende foreldre som i forbindelse med ultralydundersøkelse får vite at de venter barn med nedsatt funksjonsevne.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle barneavdelinger på sykehusene har fagpersoner som innehar en rådgivningsfunksjon for familier som venter eller har fått barn med nedsatt funksjonsevne.»

«Stortinget ber regjeringen evaluere ordningen med individuell plan og styrke den slik at intensjonen med ordningen blir realisert.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til lovendring som sikrer retten til brukerstyrt personlig assistanse for mennesker med behov for praktisk og personlig bistand. Forslaget må også sikre at brukerne får rett til valg av arbeidsgivermodell.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram en stortingsmelding om hvordan hjelpestønad, pleiepenger og omsorgslønn kan slås sammen til en statlig ordning for å sikre et enklest og best mulig regelverk, med utgangspunkt i NOU 2011:7 Kaasa-utvalget: Når sant skal sies om pårørendeomsorg. Fra usynlig til verdsatt og inkludert.»

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at borettslag og sameier som samarbeider med kommunene om drift av helse- og omsorgstjenester, skal omfattes av regelverket for kompensasjon av merverdiavgift i kommunene. Om nødvendig bes det om at det legges frem forslag for Stortinget som kan sikre dette.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti fremmer videre følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede et individuelt tilpasset skolefritidstilbud i hele utdanningsløpet for barn med nedsatt funksjonsevne.»

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre mener det er behov for en helhetlig omlegging av ordningene for pleiepenger, omsorgslønn og tilstøtende ytelser. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til at det tidligere er varslet en oppfølging av Kaasa-utvalgets rapport som ble levert i oktober 2011. En snarlig oppfølging av denne rapporten imøteses, slik at foreldre og barn i krevende livssituasjoner kan få den støtte og forutsigbarhet de trenger. Disse medlemmer mener at det i mellomtiden, før en helhetlig oppfølging, ikke er hensiktsmessig med betydelige regelendringer i ordningene for pleiepenger eller omsorgslønn. Det forutsettes at oppfølgingen kommer innen rimelig tid, og at en slik oppfølging først og fremst setter barnas og familienes ønsker og behov i sentrum. Disse medlemmer understreker behovet for at storsamfunnet må respektere at det er foreldrene som er mest i stand til å se hva som er best for barna det gjelder.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Kristelig Folkeparti er opptatt av at omsorgslønnsordningen økes og forbedres. Regjeringen har varslet fra sin første Soria Moria-erklæring at omsorgslønnsordningen skulle bedres.

Den siste utredningen om omsorgslønn m.m. er det såkalte Kaasa-utvalget, som dette medlem hadde forventet skulle behandles samlet i Stortinget. I stedet varsler nå regjeringen gjennom Meld. St. 29 (2012–2013) at det skal utarbeides et program for en aktiv og fremtidsrettet pårørendepolitikk. Her vil ulike tiltak iverksettes over tid, i ulike faser. Disse medlemmer kan ikke se at det skaper den nødvendige forutsigbarhet, verken når det gjelder omsorgslønn eller pleiepenger. Etter at Nav justerte ordningen med pleiepenger, har en rekke familier mistet dette tilbudet som de var helt avhengige av for å selv kunne ta seg av sine syke barn. På tampen av denne regjeringperioden, der regjeringen har virket i 8 år, og der bedre ordninger knyttet til pleiepenger og omsorgslønn har vært etterspurt og debattert, må dette medlem konstatere at heller ikke på disse områdene har regjeringen ennå levert til brukerne av tjenestene.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å sikre at satsene for kommunal omsorgslønn øker.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi mottakere av omsorgslønn rett til feriepenge.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi rett til omsorgslønn inntil 3 måneder etter at et funksjonshemmet barn dør, samt rett til dagpenger.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi rett til pleiepenger når barnets helsetilstand gjør at foreldrene ikke kan stå i arbeid, også når foreldre ikke har opptjente rettigheter til dette.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å indeksere grunnstønad slik at den følger generell lønns- og prisutvikling.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å lovfeste plikt for alle kommuner til å tilby en fast koordinator for hver enkelt familie som har barn med nedsatt funksjonsevne.»

Forslag frå mindretal

Forslag frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen styrke rådgivningstjenesten til blivende foreldre som i forbindelse med ultralydundersøkelse får vite at de venter barn med nedsatt funksjonsevne.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sikre at alle barneavdelinger på sykehusene har fagpersoner som innehar en rådgivningsfunksjon for familier som venter eller har fått barn med nedsatt funksjonsevne.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen evaluere ordningen med individuell plan og styrke den slik at intensjonen med ordningen blir realisert.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til lovendring som sikrer retten til brukerstyrt personlig assistanse for mennesker med behov for praktisk og personlig bistand. Forslaget må også sikre at brukerne får rett til val av arbeidsgivermodell.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen legge fram en stortingsmelding om hvordan hjelpestønad, pleiepenger og omsorgslønn kan slås sammen til en statlig ordning for å sikre et enkelt og best mulig regelverk, med utgangspunkt i NOU 2011:7 Kaasa-utvalget: Når sant skal sies om pårørendeomsorg. Fra usynlig til verdsatt og inkludert.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen legge til grunn at borettslag og sameier som samarbeider med kommunene om drift av helse- og omsorgstjenester, skal omfattes av regelverket for kompensasjon av merverdiavgift i kommunene. Om nødvendig bes det om at det legges frem forslag for Stortinget som kan sikre dette.

Forslag fra Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti:*Forslag 7*

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å sikre at satsene for kommunal omsorgslønn øker.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi mottakere av omsorgslønn rett til feriepenger.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi rett til omsorgslønn i inntil 3 måneder etter at et funksjonshemmet barn dør, samt rett til dagpenger.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi rett til pleiepenger når barnets helsetilstand gjør at foreldrene ikke kan stå i arbeid, også når foreldre ikke har opptjente rettigheter til dette.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å indeksere grunnstønaden slik at den følger generell lønns- og prisutvikling.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å lovfeste plikt for alle kommuner til å tilby en fast koordinator for hver enkelt familie som har barn med nedsatt funksjonsevne.

Forslag fra Høgre og Kristeleg Folkeparti:*Forslag 13*

Stortinget ber regjeringen utrede et individuelt tilpasset skolefritidstilbud i hele utdanningsløpet for barn med nedsatt funksjonsevne.

Tilråding frå komiteen

Komiteen har elles ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjere følgjande

vedtak:

Dokument 8:87 S (2012–2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Laila Dávøy, Line Henriette Hjemdal, Kjell Ingolf Ropstad og Geir Jørgen Bekkevold om tiltak for mennesker med nedsatt funksjonsevne – vert ikkje vedteke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 28. mai 2013

Robert Eriksson

leiar

Eli Hovd Prestegården

ordførar

Vedlegg**Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til arbeids- og sosialkomiteen, datert 8. mai 2013****Svar på dokument 8:87 S (2012 - 2013) - Representantforslag om tiltak for mennesker med nedsatt funksjonsevne**

Jeg viser til brev fra arbeids- og sosialkomiteen av 16. april 2013 der komiteen i forbindelse med behandlingen av Dokument 8:87 S (2012 – 2013) Representantforslag om tiltak for mennesker med nedsatt funksjonsevne, ber om vurderinger knyttet til tretten forslag.

De konkrete forslagene som fremsettes av stortingsrepresentantene Laila Dāvøy, Line Henriette Hjemdal, Kjell Ingolf Ropstad og Geir Jørgen Bekkevold omhandler i hovedsak Helse- og omsorgsdepartementets (HOD), Arbeidsdepartementets (AD), Kunnskapsdepartementets (KD) og Finansdepartementets (FIN) ansvarsområder. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) koordinerer arbeidet med å fremme likestilling og hindre diskriminering på ulike diskrimineringsgrunnlag, herunder personer med nedsatt funksjonsevne.

Representantforslagene er delt opp i tretten konkrete forslag og forslagene besvares etter en tilsvarende inndeling.

Forslag 1:

«Stortinget ber regjeringen styrke rådgivningstjenesten til blivende foreldre som i forbindelse med ultralydundersøkelse får vite at de venter barn med nedsatt funksjonsevne.»

Helse- og omsorgsministeren viser til at informasjon og genetisk veiledning til kvinner og par som får tilbud om fosterdiagnostikk er viktig for å gi et bredest mulig beslutningsgrunnlag. Det er særlig viktig å gi god og relevant informasjon om de valgene man kan bli stilt overfor ved fosterdiagnostikk. Det skal sørges for at fagfolk som skal veilede kvinner og par, har god kompetanse. For å møte behovet for bedre kompetanse og kunnskap er det opprettet et eget masterprogram i genetisk veiledning ved Universitet i Bergen.

Forslag 2:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle barneavdelinger på sykehusene har fagpersoner som innehar en rådgivningsfunksjon for familier som venter eller har fått barn med nedsatt funksjonsevne.»

Helse- og omsorgsministeren viser til at samme forslag ble fremmet fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre i Innst. 240 S (2008–2009), jf Meld. S. 12 (2008–2009) *En gledelig begivenhet*. Forslaget fikk ikke flertall i Stortinget.

Helse- og omsorgsministeren viser videre til prioriteringsveileder Habilitering av barn og unge i spesialisthelsetjenesten (HABU) – IS-1820, utgitt av Helsedirektoratet.

I denne prioriteringsveilederen går det bl.a. fram at spesialisthelsetjenesten har viktige oppgaver knyttet til opplæring, veiledning og kompetanseoverføring til kommunene. Det står videre at spesialisthelsetjenesten skal sørge for utredning og ulike oppfølgings tiltak for pasienter med komplekse problemstillinger der krav til kompetanse overstiger det kommunene innehar. HABU's oppgaver i er samarbeid med andre deler av spesialisthelsetjenesten å bidra til diagnostikk, funksjonsutredning, behandling, igangsetting av tiltak, oppfølging, informasjonsformidling, råd, veiledning og opplæring. I tabellen der ulike problemstillinger er omtalt, er veiledning og opplæring av foresatte, nærpersoner og personell i førstelinjetjenesten nevnt som en av oppgavene som skal ivaretas.

Forslag 3:

«Stortinget ber regjeringen evaluere ordningen med individuell plan og styrke den slik at intensjonen med ordningen blir realisert.»

I forbindelse med lov om kommunale helse- og omsorgstjenester er det fastsatt forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator. Helsedirektoratet er nå i gang med å utarbeide veileder til forskriften når det gjelder individuell plan. Helse- og omsorgsdepartementet mener at en veileder vil være det mest hensiktsmessige virkemiddelet for å styrke ordningen med individuell plan.

Forslag 4:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til lovendring som sikrer retten til brukerstyrt personlig assistanse for mennesker med behov for praktisk og personlig bistand. Forslaget må også sikre at brukerne får rett til valg av arbeidsgivermodell.»

Helse- og omsorgsministeren viser til at Stortinget, i forbindelse med behandling av Prop. L 91 Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m. m., fattet følgende anmodningsvedtak:

Stortinget ber regjeringen utrede videre de økonomiske og administrative konsekvensene og raskt komme tilbake til Stortinget med et forslag om rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse for brukere med stort behov innenfor den samme økonomiske rammen som gjelder i dag.

I samsvar med Stortingets anmodningsvedtak har Helse- og omsorgsdepartementet utarbeidet et høringsnotat med forslag om rett til brukerstyrt personlig assistanse (BPA) for personer med varig og omfattende behov for praktisk bistand og opplæring etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 annet ledd punkt 6 bokstav b). Rettigheten er avgrenset for å oppfylle Stortingets vedtak om å holde seg innenfor den samme økonomiske rammen som gjelder i dag.

Etter forslaget er det kommunene som vil ha ansvaret for å oppfylle rettigheten. Det er derfor av sentral betydning at kommunene får anledning til å uttale seg til forslaget.

Høringsfristen er satt til 1. august 2013 slik at kommunene skal få anledning til å få en lokalpolitisk behandling av forslaget.

Forslag 5:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi rett til individuelt tilpasset skolefritidstilbud i hele utdanningsløpet for barn med nedsatt funksjonsevne.»

Kunnskapsdepartementet tolker representantenes spørsmål til å gjelde elever på ungdomstrinnet og i videregående opplæring.

Etter opplæringsloven § 13-7 har kommunen i dag plikt til å tilby skolefritidsordning (SFO) før og etter skoletid for 1. - 4. årstrinn og for barn med særskilte behov på 1. - 7. årstrinn. Bestemmelsen sier også at funksjonshemmede barn skal gis gode utviklingsvilkår. Elever som har plass i SFO og som på grunn av funksjonshemming har behov for skyss, har etter opplæringsloven § 7-3 også rett til skyss til og fra SFO, uavhengig av avstanden mellom hjemmet og SFO.

Kunnskapsministeren påpeker at SFO ikke er en del av skolens pedagogiske virksomhet, men er å betrakte som et organisert fritidstilbud. Særskilt tilrettelegging eller spesialundervisning gis ikke. Ordningen er foreldrebetalt.

For årstrinnene 1 - 7 er SFO en av de viktigste sosialiseringarenaene for barn med nedsatt funksjonsevne, spesielt i de kommuner og bydeler hvor det øvrige organiserte tilbudet fra kommune og frivillig sektor er begrenset.

Rambøll gjennomførte på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet i 2008 en kartlegging av fritidstilbudet for barn og unge med nedsatt funksjonsevne. Måten de enkelte SFO har valgt å organisere tilbudet

på avhenger i stor grad av barnas typer av funksjonsnedsettelse, særlig i hvilken grad barna med funksjonsnedsettelse blir integrert i det ordinære tilbudet.

Kartleggingen fra 2008 peker på at flere kommuner og fylkeskommuner tilbyr en «SFO – lignende» ordning i større eller mindre omfang for elever på ungdomstrinnet og i videregående opplæring. Denne ordningen kalles «Tilsyn i videregående opplæring» (TIV), «Skoletilsynsordningen» (STO) eller lignende. Målsettingene for slike tilsynsordninger er den samme som i SFO - omsorg og tilsyn etter skolen og en sosialiseringarena sammen med andre. Innholdet og organiseringen av ordningen varierer fra skole til skole.

Ifølge kartleggingen anser alle foreldre, men særskilt i grunnskolen, det som en styrke at barnet også har kontakt med funksjonsfriske barn. Flere av foreldrene ønsker separate tiltak etter grunnskolealder, da det oppleves at forskjellene mellom funksjonsfriske barn og barn med funksjonsnedsettelse øker etter hvert som barna blir eldre. Hvis barnet har en funksjonsnedsettelse som gjør at det trenger egen assistent for å fungere i et integrert tilbud, benytter barnet ofte mer tid med assistenten enn med de andre barna. Det reelle samværet med andre barn kan derfor bli større i mer spesialiserte grupper.

Kunnskapsministeren er enig i at det kan finnes et behov for tilsyn for elever med funksjonsnedsettelse også ut over 7. trinn, men er usikker på om SFO er den rette måten å løse dette på. For å kunne forbedre situasjonen for elever med funksjonsnedsettelse, må både elevenes behov for sosialisering med jevnaldrende elever og elevenes behov for tilsyn og assistanse ivaretas.

En eventuell endring av regelverket for å pålegge kommunene å gi tilbud om SFO til denne gruppen etter 7. trinn vil medføre utgiftsøkninger. Det vil derfor måtte behandles i den ordinære budsjettprosessen.

Forslag 6:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å sikre at satsene for kommunal omsorgslønn øker.»

Helse- og omsorgsministeren viser til at det ikke foreligger nasjonale satser for kommunal omsorgslønn. Kommunen innvilger omsorgslønn etter individuell og bred vurdering av omfanget av omsorgen. Rundskriv I-42/98 om omsorgslønn er veiledende for kommunene og anbefaler en timelønn tilsvarende «heimhjelpapar». I dagens praksis vil det gjerne bety timelønn for ufaglært tjenesteyter.

Helse- og omsorgsdepartementet har nettopp lagt fram melding til Stortinget om morgendagens omsorg (Meld. St. 29 (2012–2013) Morgendagens

omsorg). Der legges det fram et program for en aktiv og fremtidsrettet pårørende politikk 2014 - 2020. Programmet skal bidra til at pårørende blir verdsatt og synliggjort og gi økt likestilling og mer fleksibilitet.

Pårørende programmet skal synliggjøre, anerkjenne og støtte pårørende med krevende omsorgsoppgaver, bedre samspillet mellom den offentlige og den uformelle omsorgen, samt legge til rette for å opprettholde pårørendeomsorgen på dagens nivå og gjøre det enklere å kombinere yrkesaktivitet med omsorg.

Som en del av programmet for en aktiv og fremtidsrettet pårørendepolitikk vil forbedringer av omsorgslønnsordningen bli utredet. Målet er en forenklet stønadsordning, som er bedre integrert med det offentlige tjenestetilbudet og har større grad av forutsigbarhet.

Forslag 7:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi mottakere av omsorgslønn rett til feriepengene.»

Helse- og omsorgsministeren viser til at rett til feriepengene er regulert i ferieloven og er knyttet til et arbeidstakerforhold. Så langt Helse- og omsorgsdepartementet kjenner til, er de fleste mottakere av omsorgslønn i et oppdragstakerforhold.

I Rundskriv I-42/98 om omsorgslønn sier departementet at det er viktig å legge til rette for at den som mottar omsorgslønn sikres ferie ved at kommunen tilbyr avlastning. For de som ikke har rett til feriepenge kan kommunen la omsorgslønnen løpe som vanlig i den tiden vedkommende får avlastning.

Forslag 8:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi rett til omsorgslønn inntil 3 måneder etter at et funksjonshemmet barn dør, samt rett til dagpenger.»

Helse- og omsorgsministeren viser til at omsorgslønn er knyttet til enkeltvedtak. Det er ikke noe i veien for at kommunen etter en helhetlig vurdering eventuelt kan innvilge omsorgslønn i en overgangsfase etter at et funksjonshemmet barn dør. Rett til dagpenger er regulert i folketrygdloven. De som oppfyller kravene om opptjening og arbeidstid, må registrere seg som arbeidssøkere.

Forslag 9:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi rett til pleiepenger når barnets helsetilstand gjør at foreldrene ikke kan stå i arbeid, også når foreldrene ikke har opptjente rettigheter til dette. Nivået på slik utbetaling bør settes til 4,5 G per år.»

Arbeidsministeren viser til at pleiepenger fra folketrygden skal kompensere for bortfall av arbeidsinntekt for yrkesaktive i forbindelse med blant annet barns sykdom. Pleiepenger beregnes som sykepenge. Vedkommende må ha vært i arbeid i minst fire uker før fraværet fra arbeidet (opptjeningstid). Videre må vedkommende på grunn av pleie av barnet ha tapt pensjonsgivende inntekt og vedkommende må ha en minsteinntekt (sykepengegrunnlag) på minst 50 prosent av grunnbeløpet (folketrygdloven §§ 9-2 til 9-4). Pleiepenger skal, på samme måte som sykepenge, erstatte den inntekten som midlertidig faktisk er falt bort og ytes med 100 prosent av grunnlaget (opp til 6 G). Det er derfor ikke et garantert minstenivå på utbetalingen som gir personer med lavt sykepengegrunnlag en høyere ytelse enn den lønnen de faktisk har hatt.

Arbeidsdepartementet forstår forslaget slik at det skal innføres en rett til pleiepenger uavhengig av om foreldrene fyller kravene i dagens inngangsvilkår om forutgående arbeid (opptjeningstid) og inntektsgrunnlag. Det vil si at det ikke oppstilles krav til arbeidstilknytning eller krav til forutgående medlemskap i folketrygden. Slik rett vil oppstå straks en får medlemskap i folketrygden. I tillegg forstås forslaget slik at det heller ikke skal stilles de samme krav til sykdommens alvorlighet, varighet eller tilknytning til behandling ved helseinstitusjon, som folketrygdloven § 9-10 til § 9-11 i dag krever for rett til pleiepenger. Det synes som om forslagstillerne mener at det eneste kriteriet for rett til pleiepenger skal være at barnets helsetilstand gjør at foreldrene ikke kan stå i arbeid.

Forslaget vil innebære en betydelig utvidelse av retten til pleiepenger i forhold til dagens ordning. I tillegg endres innretning fra å gjelde yrkesaktive (som mister arbeidsinntekt) til å omfatte alle foreldre til syke barn bosatt i Norge uten hensyn til opptjening i form av tidligere inntekt eller forutgående medlemskap i folketrygden. Forslaget antas derfor å kunne få svært store budsjettmessige konsekvenser. Dette er et mye mer vidtrekkende forslag enn som foreslått av Kaasa-utvalget i deres utredning (NOU 17:2011 Når sant skal sies om pårørende omsorg. Fra usynlig til verdsatt og inkludert).

Kaasa-utvalget foreslo blant annet en ny og utvidet pleiepengeordning for yrkesaktive foreldre med inntil 50 prosent pleiepenger ved varig, alvorlig sykdom hos barn. Kostnadene forbundet med et slikt forslag ble på usikkert grunnlag anslått til mellom 487,5 mill. kroner og 4 275 mill. kroner (gitt 50 prosent gradering, en gjennomsnittlig tidligere inntekt 375 000 kroner, antall mottakere hhv. 2 600 og 22 800).

Arbeidsdepartementet legger til grunn at en eventuell rett til 100 prosent pleiepenger i varig, alvorlige tilfeller, vil medføre at utgiftene doubles.

Kostnadene vil da kunne løpe mellom nærmere en milliard kroner og 8,5 milliarder kroner.

Representantforslaget legger opp til at utbetalingen til foreldrene som har opptjente rettigheter i dag fortsatt skal baseres på eventuell tidligere inntekt. For foreldre som ikke har hatt tidligere inntekt settes utbetalingen til 4,5 G per år, dvs. ca 370 000 kr pr år ut fra dagens G. Arbeidsdepartementet legger til grunn at de som i dag har opptjent rett til pleiepenger basert på inntekt, også skal være sikret minst 4,5 G per år i utbetalte pleiepenger.

Med et minstenivå på årlig utbetalte pleiepenger på ca 370 000 kr pr år vil gjennomsnittlig utbetaling til mottakerne av pleiepenger nødvendigvis bli høyere enn den gjennomsnittlige inntekten på 375 000 som Kaasa-utvalget la til grunn i sine beregninger, all den tid en del mottakere har hatt en forutgående inntekt på mellom 4,5 G og 6 G. Innføring av en minsteinntekt på 4,5 G vil dermed i seg selv gi økte kostnader sammenlignet med det Kaasa-utredningen legger opp til.

Hvis en i tillegg tar med de tilfeller som i dag ikke får innvilget pleiepenger på grunn av manglende opptjeningsstid eller for lavt inntektsgrunnlag slik representantforslaget legger opp til, vil kostnadene kunne øke ytterligere. Arbeidsdepartementet har ikke oversikt over hvor mange ikke-yrkesaktive foreldre som vil komme inn under en slik ny ordning.

Representantforslaget synes også å legge til grunn at det ikke skal være krav til sykdommens alvorlighet eller tilknytning til sykehusbehandling, noe som vil kunne innebære at enda flere vil kunne komme inn under pleiepengeordningen, med ytterligere eskalerende utgifter.

Arbeidsministeren vil i tillegg bemerke at forslaget ikke gir gode arbeidsinsentiver. Med en minstesikring på ca 370 000 kr per år – og uten krav til opptjeningsstid eller inntektsgrunnlag – vil det for mange foreldre ikke være særlig lønnsomt å arbeide, eller å prøve å kombinere arbeid med pleieoppgaver. Dette vil kunne få uheldige konsekvenser i likestillings- og innvandrerspektiv. Det er ofte kvinner som påtar seg pleieoppgaver i hjemmet, og det kan være fare for at dette representantforslaget vil kunne få innlåsingseffekter.

Representantforslaget bryter med folketrygdlovens struktur når det gjelder stønader til inntektssikring og minstenivå. Uførepensjon og arbeidsavklaringspenger er livsoppholdsytelser som beregnes på grunnlag av tidligere inntekt, men har, i motsetning til sykepenger og pleiepenger, en årlig minsteytelse. Ved arbeidsavklaringspenger og uførepensjon vil mottakere kunne ha svakere tidligere tilknytning til arbeidslivet med dårlig opptjeningsgrunnlag, og en minsteytelse skal i disse tilfellene sikre en viss minsteinntekt. Sykepenger og pleiepenger derimot gir

som inntektskompensasjon til personer med nær tilknytning til arbeid (jf kravet om opptjeningsstid) og ytelsen gis med 100 prosent kompensasjon av grunnlaget. Arbeidsavklaringspenger har en årlig minsteytelse på 2 G, mens uførepensjon har en differensiert minsteytelse på mellom 1,85 G–2 G avhengig av sivilstand og ektefelles inntekt. Disse nivåene etter skatt er videreført i ny uføretrygd i forbindelse med uførereformen (2,28 G for gifte/samboende og 2,48 G for enslige).

Representantforslagets foreslåtte utbetalingsnivå på 4,5 G går således langt utover det som er vanlig minsteytelse ved stønader til livsopphold, og innebærer at denne persongruppen vil få sterkere økonomisk minstebeskyttelse enn andre grupper som er ute av arbeidslivet på grunn av egen helse. Det kan også medføre et sterkt press på pleiepengeordningen fra personer som mottar arbeidsavklaringspenger eller uførepensjon og som får eller har syke barn.

Arbeidsministeren mener representantforslaget vil kunne få betydelige økonomiske konsekvenser. Det vil også kunne ha uheldige virkninger for målet om arbeid heller enn å motta trygd. Her er også viktige spørsmål vedrørende likestilling og opptjening av rettigheter i folketrygden for innvandrere. Arbeidsministeren vil på denne bakgrunn fraråde forslaget.

Det vises for øvrig til svar under spørsmål 11 vedrørende oppfølging av Kaasa-utvalget.

Forslag 10:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å indeksere grunnstønad slik at den følger generell lønns- og prisjustering.»

Formålet med grunnstønad er å gi økonomisk kompensasjon til medlemmer for visse ekstrautgifter på grunn av varig sykdom, skade eller lyte. Grunnstønaden justeres årlig, og den prosentvise endringen fastsettes på grunnlag av forventet konsumprisutvikling for det kommende år.

Stønaden skal kompensere for merutgifter. Den skal ikke erstatte et inntektsbortfall, slik som for eksempel arbeidsavklaringspenger og uførepensjon, som begge er inntektssikringsordninger med årlig regulering i grunnbeløpet.

Etter arbeidsministerens syn er det riktig at en stønad som skal dekke visse merutgifter skal justeres i tråd med forventet konsumprisutvikling og ikke grunnbeløpet. Det er følgelig ingen planer om å foreta endringer i dette.

Forslag 11:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en stortingsmelding om hvordan hjelpstønad, pleiepenger og omsorgslønn kan slås sammen til en statlig ord-

ning for å sikre et enkelt og best mulig regelverk, med utgangspunkt i NOU 2011:7 Kaasa-utvalget: Når sant skal sies om pårørende omsorg: Fra usynlig til verdsatt og inkludert.»

Arbeidsministeren vil innledningsvis bemerke at Kaasa-utvalget *ikke* har foreslått å slå sammen hjelpestønad, pleiepenger og omsorgslønn til en statlig ordning. Utvalget har foreslått følgende tre hovedgrep: 1) Utvidet pleiepengeordning fra folketrygden med inntil 20-50 prosent pleiepenger til yrkesaktive foreldre med barn under 18 år som har alvorlige varige lidelser. 2) Ny og forsterket kommunal omsorgsstønad med nasjonale satser. Den foreslåtte ordningen skal erstatte dagens hjelpestønad fra folketrygden og den kommunale omsorgslønnen. 3) Lovfestet pårørendestøtte i kommunene med tiltak som verdsetter og inkluderer de pårørende og kvalitetssikrer tjenestene.

Arbeidsministerens vurdering av dette forslaget er omforent med helse- og omsorgsministeren. Regjeringen har i Meld. St. 29 (2012–2013) Morgendagens omsorg lagt frem et eget program for en aktiv og framtidsrettet pårørendepolitikk 2014–2020. I tråd med anbefalinger i Hagen-utvalgets og Kaasa-utvalgets utredninger vil regjeringen utforme en politikk som skal bidra til at pårørende blir verdsatt og synliggjort, og som gir økt likestilling og mer fleksibilitet. Nevnte program omfatter tiltak som:

- synliggjør, anerkjenner og støtter pårørende som står i krevende omsorgsoppgaver
- bedrer samspillet mellom den offentlige og den uformelle omsorgen, og styrker kvaliteten på det samlede tjenestetilbudet
- legger til rette for å opprettholde pårørendeomsorgen på dagens nivå, og gjør det enklere å kombinere yrkesaktivitet med omsorg for barn og unge, voksne og eldre med alvorlig sykdom, funksjonsnedsettelse eller psykiske og sosiale problemer.

I første fase av programperioden legges det vekt på tiltak som støtter pårørende og styrker samspillet mellom helse- og omsorgstjenestene og pårørende:

- fleksible avlastningsordninger
- pårørendestøtte, informasjon, opplæring og veiledning
- samspill og samarbeid
- forbedring av omsorgslønnsordningen
- forskning og utvikling

I neste fase av programmet utredes spørsmål om endringer i de økonomiske kompensasjonsordningene og permisjonsbestemmelsene i et samarbeid mellom Helse- og omsorgsdepartementet og Arbeidsdepartementet.

Forslag 12:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å lovfeste plikt for alle kommuner til å tilby en fast koordinator for hver enkelt familie som har barn med nedsatt funksjonsevne.»

Helse- og omsorgsministeren viser til at ved innføringen av helse- og omsorgstjenesteloven ble krav til at kommunene skal tilby koordinator flyttet fra forskrift til lov. Etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 har kommunen i dag en lovpålagt plikt til å tilby en koordinator til pasienter og brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester. Koordinatorrollen innebærer at koordinator skal være kontaktperson og ha hovedansvar for å følge opp innspill fra pasient, bruker og pårørende. Koordinatoren skal bidra til at pasienten eller brukeren får et sømløst helse- og omsorgstjenestetilbud. Koordinator-tjenesten skal avgrenses til pasienter og brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester. Dette er i lovens forarbeider (Prop. 91 L (2010-2011)) begrunnet i at en slik ordning raskt kan føre til en unødvendig byråkratisering dersom den skal omfatte *alle* med behov for helse- og omsorgstjenester.

I dette representantforslaget foreslås en koordinator som skal bistå hver enkelt familie som har barn med nedsatt funksjonsevne i deres møte med det *samlede* tjenestetilbudet, det være seg barnehage, skole, foreldreveiledning, samlivskurs, Nav, etc. Til dette skal bemerkes at kommunene i dag har en generell veiledningsplikt nedfelt både i forvaltningsloven og i særlovgivningen. I tillegg er det etablert hjelpe- og veiledningsordninger som for eksempel pasient- og brukerombud. Disse yter gratis bistand til pasienter og brukere.

Representantene viser i sitt forslag til rapporten fra NTNU 2012 og sier at ordningen med individuell plan ikke fungerer etter intensjonen. Innføring av kommunal plikt til koordinator med utvidet ansvar vil etter helse- og omsorgsministerens syn ikke være rett løsning.

Helse- og omsorgsministeren viser til at et tilsvarende forslag ble fremmet fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti i Innst. S. nr. 240 (2008–2009), jf St. meld. nr.12 (2008-2009) En gledelig begivenhet. Forslaget fikk ikke flertall i Stortinget.

Forslag 13:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å sikre at private, ideelle aktører som bygger boliger for utsatte grupper, etter avtale med kommunen, blir omfattet av merverdiavgiftskompensasjonsordningen.»

Finansministeren viser til at formålet med den generelle kompensasjonsordningen for kommune-

sektoren er å nøytralisere de konkurransevidninger merverdiavgiften kan gi opphav til når en kommune står overfor valget mellom å produsere avgiftspliktige tjenester selv (uten avgift), eller å kjøpe tjenestene fra private virksomheter (med avgift). Ordningen er finansiert av kommune ved trekk i de statlige overføringene tilsvarende omfanget av ordningen da den ble innført. Ordningen er dermed provenynøytral for staten. Den er ikke en støtteordning.

Kompensasjonsordningen gjelder i hovedsak kommunene, men for å motvirke nye konkurransevidninger som ordningen kan medføre, er også enkelte private og ideelle virksomheter omfattet.

Spørsmålet omhandler private virksomheters rett til kompensasjon ved oppføring av boliger til omsorgstrengende når den private virksomheten kun står for oppføringen av boligene, og det er kommune som yter omsorgstjenestene til beboerne.

I Høyesteretts dom 19. februar 2010 (Rt-2010-236) om stiftelsen Utleieboliger i Alta, var spørsmålet om det forelå rett til kompensasjon for en virksomhet som kun sto for rehabilitering og utleie av omsorgsboliger, mens kommunen både sto for ytelsen av omsorgstjenesten til beboerne og selve tildelingen av boligene. Høyesterett kom til at det forelå rett til kompensasjon for stiftelsen på bakgrunn av at kommunen og stiftelsen ble ansett å yte den lovpålagte tjenesten i et samvirke. Avgiftsmyndighetene

har lagt til grunn den rettsoppfatning Høyesterett gir uttrykk for i denne dommen.

Avgiftsmyndighetene har imidlertid lagt til grunn at privatpersoner som bygger sin egen bolig, enten alene eller i fellesskap med flere (tingsrettslige sameier og borettslag), ikke har krav på kompensasjon. I høyesteretts dom 2. februar 2013 fikk staten medhold i at et sameie ikke har rett til kompensasjon. Dommen er nærmere omtalt i finansministerens svar av 21. mars 2013 på spørsmål nr. 989 fra stortingsrepresentanten Robert Eriksson.

Som det nærmere er redegjort for i finansministerens svar på spørsmål nr. 989 er det bare «virksomheter» som kan gis merverdiavgiftskompensasjon, ikke privatpersoner. Dette er i samsvar med det grunnleggende formålet bak private virksomheters kompensasjonsrett. Ordningen skal kun motvirke at private produsenter, i et marked med kommunen som kunde eller konkurrent, ikke må ta høyere vederlag som følge av manglende fradrag for merverdiavgift. Kompensasjonsordningen er ingen støtteordning. Dette er også i samsvar med det grunnleggende prinsipp at merverdiavgiften skal skattlegge det endelige innenlandske forbruk av varer og tjenester.

Selv om forslag nr 13 legger opp til at det skal stilles konkrete krav til slike prosjekter, vil en utvidelse som foreslått bryte med kompensasjonsordningens grunnleggende formål. På denne bakgrunn vil finansministeren fraråde forslaget.